

Jacques Ellul, *De grote stad. Een Bijbels perspectief.*

Recensie door ds. Pieter Boon

In: *De Wekker*, het landelijke blad van de Christelijke Gereformeerde Kerken

Jacques Ellul is vooral bekend om zijn boeken over techniek. Hij schreef echter ook een aantal theologische boeken en één van die boeken, *De grote stad*, is recent in het Nederlands vertaald.

Vanaf de eerste stedenbouwers die we in de Bijbel vinden, Kaïn en Nimrod, is de stad de plaats waar de mens veiligheid en autonomie zoekt. Bij de torenbouw van Babel is dat streven naar autonomie duidelijk te zien. De mens wil voor zichzelf een naam maken, zich niet door God laten gezeggen. In de geschiedenis van Israël vinden we dit later terug bij koningen zoals Salomo. Het bouwen van steden voor paarden en wagens hangt samen met zijn verval en de afgodendienst.

Dit boek is tegelijk geschreven met Elluls eerste boek over techniek. Techniek is een middel waarmee de mens probeert om alles in handen te houden. De stad is het milieu waarin de andere instrumenten van de mens tot ontwikkeling komen.

De stad staat niet tegenover het platteland, juist in de moderne tijd is het platteland steeds meer verbonden met de stad. De stad is de hele wereld waarin de mens onafhankelijk van God probeert te leven. De opdracht voor de christen is niet om uit de stad te vluchten, maar om daarin getuige te zijn. Als een vreemdeling; niet gericht op het naam maken voor de stad, maar in het getuige zijn van Jezus Christus, de enige Naam die leven geeft. Juist door de vrijheid die Christus geeft kan de christen als vreemdeling tot zegen zijn voor de stad. In de Franse titel wordt juist dit aspect benadrukt: *Sans feu ni lieu*, 'zonder huis en haard'.

In de Bijbel vinden we ook Jeruzalem, de stad die door God wordt uitgekozen. Het opvallende in de Bijbelse geschiedenis is dat die uitloopt op een grote stad. Niet terug naar de natuur of een tuin, het paradijs, zoals in de meeste religies. God neemt dat symbool van menselijke autonomie en herschept het. Het nieuwe Jeruzalem is een stad die uit de hemel afdaalt, hij wordt niet gesticht door ons handelen. De hoop die er is voor de stad en het nieuwe begin dat God geeft, komen voort uit Gods genade.

Het boek is meer dan vijftig jaar oud en gericht op een seculier Frans publiek. Waar Ellul het gesprek aangaat met schrijvers en theologische discussies uit die tijd, werkt dat soms wat vervreemdend. De uitleg en de interpretatie van beelden is soms wat speculatief terwijl het met een grote stelligheid gebracht wordt. Tegelijkertijd leest het boek vlot weg en de grote Bijbelse lijn die wordt weergegeven is helder en nog steeds actueel. Het zoeken naar autonomie en veiligheid is eerder toegenomen dan afgenomen. De wereld wordt steeds verder verstedelijkt, we leven in een technisch systeem. Hoe sta je in zo'n wereld en getuig je daarin van de Waarheid? Dit boek helpt om je daarop te bezinnen.